

Milí,

na poslední standardní biblické hodině jsme se věnovali Jb 29. V té Job vzpomíná na své předchozí dny – kéž by mu bylo jako tehdy. Kromě vzpomínek na „jak to dřív bylo všechno lepší,“ je důležitý důraz na obhajobu Jobovy pozice: Nejen, že je bez viny, ale dokonce aktivně pomáhal potřebným (Jb 29, 11-12+15-17).

Pro dnešní oddíl byly také důležité vzpomínky na Jobovu uctivost a autoritu, oblíbenost. Dokonce lidé čekali s napětím a trpělivostí na Jobovu radu, vždyť mezi nimi bydlel jako král. (Jb 29, 21-25)

Současnost

Tak jak se nyní mohou na Joba tak útočně utrhávat jeho přátelé? Jak se mu mohou nyní posmívat, obviňovat Joba bez důkazů? A nejen Jobovi přátelé – ale dokonce ti, kterých (ani jejich rodičů) si Job sám vůbec nevážil?!

Znovu si uvědomme, že jde o Jobovu závěrečnou řeč – i Job shrnuje předchozí, stejně jako ti jeho přátelé, kteří se zmohli alespoň na pár vět závěrečných, shrnujících řečí. To je nápadné také ve zbytku dnešního oddílu, v němž se Job vrací zpět k strašnosti své situace. Což ještě více vynikne, když si připomeneme předchozí kapitolu – jak moudře, dobře, požehnaně až pokojně si Job žil!

Ale i to je pointa celého spisu: Že se máme teď dobře, navíc obvykle jen dle vlastního subjektivního pohledu, nevypovídá *nic* o tom, jak se budeme mít zítra. Ať už jde o tělesné či duševní zdraví, o mezilidské vztahy, o politicko-mocenské postavení nebo majetek.

To však, ani z Jobových úst, není pozvánka k cynismu, nihilismu a beznaději! Stejně jako v knize Kazatel: Tím více si má člověk vážit těch dnů, kdy všechno spíše funguje než nefunguje.

Kdy se spíše daří. A podle toho se chovat – nejprve ve vděčnosti vůči Stvořiteli a Dárci všeho dobrého, Bohu. Za druhé v úsilí, aby se stejně mohli mít všichni – biblická víra v Hospodina stále znovu vede k vycházení ze „svého“ pro dobro ostatních (srv. Abraham, Jákob, David, mladý Saul, apoštolové, Ježíš atd.).

První věta dnešního oddílu také relativizuje věk Jobových přátel – na jiném místě tento spis napovídá, že by se mohlo jednat o „starce.“ Dnes však čteme Jobova slova: Jsou mladší než já! Tj. nemají ani autoritu věku, která stejně nic neznamena – jak o tom Job sám hovořil opakovaně.

I zde znovu připomenu: O přátelích toho víme ještě méně než o Jobovi. O kterém toho hra prozradí jen naprosté minimum. To vše proto, že *nejde* o konkrétní historické postavy, nýbrž o hru zrcadlící *všelidskou* zkušenost, otázky, události. Jestli byli Jobovi přátelé mladší nebo starší než on sám, je jen „třešnička na dortu.“ Pokud jsou mladší, jsou jejich výtky, útoky, obvinění a teze o to bláhovější. Pokud jsou starší, pak jakbysmet!

Přátelé

Stále znovu se v Jobově nářku vracelo téma zbytečnosti jeho přátel. Jak ho mnozí odvrhli – vzpomeňme na jeho manželku hned v úvodu. Stejně i dnes: K čemu je síla přátel, když nemají žádnou svěžest, přesněji „zmužilost.“ Dosl. hebrejské kalach znamená „vyzrálost.“ Tj. hlavní výpovědí není absence fyzické síly jeho blízkých (ačkoli tento podtón i v hebrejštině přítomen je!), nýbrž v tom, že kvůli jejich nezralosti, nemoudrosti ji nedokážou napřít užitečným, tj. dobrým, směrem. Elífaz Jóba neustále obviňuje, stejně jako Sófar! Bildad alespoň trochu povzbudil, ale jen velmi málo...

V. 2-8 pak dále vykreslují nízkost těch, kteří by chtěli Jobovi pomoci – nebo se tak jen tváří. Jsou to bezejmenní bloudové, hýkají v křoví, byli vypuzeni z obcenství, pokřikují za nimi jako za zloději.

A tito si berou Joba do úst?! (v. 9+) Tito se tváří jako pomoc, podpora, přátelé?

Vždyť si Joba neustále hnusí, plivají mu do tváře, ponižují ho – vždyť ho neustále obviňují z hříšnosti, podlosti, zla. Bez důkazu! Jen proto, že podle nich si Job za situaci *musí* moci sám – spravedliví přece *nemůže* trpět!

Jde o velmi tvrdá slova – opět jsou spíše pro čtenáře. Nakonec rozhovor s přáteli je již dávno ukončen. Jde o snahu formulovat jobovskou situaci tak, aby se k biblické formulaci mohl přidat takřka každý. A tak poznat, že není ani první ani poslední v utrpení, které prožívá. A vidět naději a závěr, které „zažil“ také Job. V tomto pohledu jde o velmi srozumitelné a aktuální formulace – kde jsou teď všichni ti „kamarádi,“ s nimiž jsme se „socializovali,“ když teče do bot *nám*? Když *my* potřebujeme *jejich* pomoc? Mnozí nám dokonce plivnou do obličeje s tím, že si za svou situaci můžeme sami, tak co by pomáhali? (Nebo že je to pro nás výchovný moment!)

Bůh

I to vše však Job znovu a znovu vnímá jako důsledek Božího jednání (v. 11nn). Živý a svobodný Hospodin je Jobovi Alfou i Omegou. Tak i jednání blízkých lidí vnímá jako reakci na jejich postřehnutí Hospodinovy ruky, která se „Jobovi“ vzdálila – a tak padl jeho „stan.“

Nikdo se tedy Joba nezastává, ba dokonce mu házejí další klacky pod nohy, Job prožívá hrůzu (v. 15), protože ostatní nabyli dojmu, že Jobova ochrana – Hospodin – ho opustil. To má rozeznávat nejen pohanské a polyteistické představy běžné ve starověku, ale rezonují i v člověku světském. Ten si jen nezformuluje danou situaci jako „opuštění Bohem,“ nýbrž jako neštěstí, tragédii, smůlu – samozřejmě zasloužené. Pokud se však jedná o světského člověka vůči náboženskému, pak je i tato biblická formulace velmi současná a aktuální: Kde je ten tvůj Bůh? Jak mu můžeš věřit, když se ti tohle přihodilo?

I v tom je Job předobrazem Krista – ten na kříži poslouchal stejné řeči!

A přes to všechno se Job znovu obrací právě k Bohu (v. 20nn). Vlastně logicky: Pokud i nejbližší lidé jsou proti nám, opustili nás, nechťejí nám pomoci, ubližují a škodí nám – ke komu jinému se obracet? Jak takovým chováním plánovali způsobit, že se o ně opřeme, že je požádáme o pomoc? Tak i Job, zcela logicky a racionálně, volá o pomoc k Bohu.

Ačkoli se zdá, že Bůh neslyší. I v tom opět slyšíme mnohé žalmové výpovědi. Protože opět zcela běžné lidské zkušenosti – volám, modlím se, prosím, ale Bůh jakoby neslyšel. Naše přání nejsou vyplněna.

Tak i závěr dnešního oddílu formuluje, co je běžné pro lidi, i světské, v Jobově situaci: Vždyť jsem pomáhal, obětoval se (v. 25) – tak jak to, že důsledkem nebyla má dobrá situace? (v. 26) Jak to, že přišlo zlo? Vždyť jsem si přece dobro *zasloužil*!

Poslední větu už Job nevyslovuje – to by nemluvil o Bohu náležitě. Ta projevuje základní rys lidského hříchu, protože pýchy a sebestřednosti a touhy čarovat. Dobro si přece *zasloužit* nelze. Boha si *nelze* naklonit, a už vůbec ne milosrdenstvím. To má být zcela samozřejmé, a v Božích očích jde o naprosto očekávané jednání – o standard, normu. Nikoli o něco „navíc,“ natožpak záslužného! (srv. Lk 17, 7-10)

Tak chodí lidé v jobovských situacích zarmouceni, opuštění (v. 28-30). Ačkoli nepálí slunce, volají o pomoc – a nikdo jakoby neslyšel. Bližními jsou jim spíše šakalové (pouštní, neoblíbená zvířata) a pštrosové (exotická zvířata známá spíše z vyprávění!) než lidé. I než lidé z náboženské obce. Ačkoli jim černá kůže a pálí je kosti (srv. i nádorová onemocnění kůže nebo kostí).

Tak i Job, stejně jako mnoho lidí dnes, zpívá a poslouchá v takové situaci smutnou hudbu. Tak aktuální, tak všelidský je biblický popis jobovské situace!

Závěr

Po vzpomínkách na „jak to dříve bylo skvělé,“ nastoupila současná „Jobova“ realita. Je záhodno v tomto vidět také lidský sklon k tzv. „syndromu zlatého věku“ – tj. vzpomínání na předešlé

doby jen v tom, co bylo příjemné a dobré. Tj. nepravdivě, zkřiveně. A takto upraveně je srovnávat se současností, z níž je naopak vybíráno právě jen to zlé, bolestivé, nepříjemné, nedobré.

Job takto nesmýšlí – jak to doloží následující kapitola, která vysloví, že součástí přítomnosti je *již vždy* také zárodek budoucnosti! Lidé však zcela samozřejmě ano.

Bohužel, protože *mé/jejich* současné utrpení není ani zdaleka kompletní, celistvou, objektivní a plnou pravdou o dané „současnosti.“

Ani to však Jobovi nedokázal (nebo nechtěl?) nabídnout nikdo z jeho blízkých. Čímž je podporována pravdivost takto „výběrového“ srovnávání. Jakkoli je mylná a zavádějící. Ale když nikdo nenabízí lepší alternativu?

Píseň: S57 – Vzácný hosti, přijď již + modlitba Páně
Rozhovor